1952

Nr. 6

KARYS

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuošimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vajaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

Tel. EV 6-6438

M and Z
AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened — Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z. ZALIAUSKAS
1506-16 Myrtle Ave., Brooklyn, N. Y.
Tarpe Gates Ave. ir Linden St.

Lietuvių Radijo Draugijos
PROGRAMOS
J. P. GINKUS, Direktorius
Šeštadieniais 2 val. popiet. —:— WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).
495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-7142
J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Skaitykite ir platinkite
"TĖVŲ KELIĄ"!
Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas
Rašyti: **Revista Catolica Para Lituanos, Aportado 369, CARACAS—VENEZUELA**

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš septynių milijonų dolerių— $7,000,000.00.

Chicago Savings & Loan Association
GRovehill 6-7575
6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

Iliustruotasis
KARYS

Tai gausiai iliustruota mūsų žurnalo dalis istorinėmis, karinio, kultūrinio ir įvairių kitų gyvenimo sričių foto nuotraukomis.

Po metų Jūs veltui turėsite puikų, vertingą paveikslų albumą.

Nedelsdami siųskite KARIO prenumeratą! Laiku įmokėta Jūsų prenumerata padės žurnalui išlikti jo pasiektame lygyje ir iš viso išsilaikyti.

KU biblioteka
093 00523459 4

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — $2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuvėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription $4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Nr. 6 (1279) 1952 M. RUGSĖJIS-SEPTEMBER ĮSTEIGTAS 1919 M.

DIDVYRIŲ DVASIA STIPRINA MUS

RUGSĖJO 8-SIOS PROGA

KAZYS ŠKIRPA

Nebuvo joks atsitiktinumas, kad mūsų tautos himno kūrėjas, Vincas Kudirka, apibūdindamas, kas yra Lietuva mūsų tautai, pirmoje vietoje deklaravo "Tu didvyrių žemė" ir čia pat nurodė "Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia"...

Jokios politinės bei socialinės ideologijos, kokios jos bebūtų patrauklios, ir net tikybiniai mokslai, skiepinanti žmogui iš pat mažens aukščiausiųjų dorybių — pasiaukojimo ir artimo meilės — supratimą, taip giliai ir taip plačiai nesuaktyvina tautos plačiųjų sluogsnių, kaip tą padaro tautinis įsisąmoninimas — melė savo krašto, prisirišimas prie savo tautos ir gerbimas jos istorijos. Tai natūralu, nes gyvoji tauta yra tąsa jos prieš tai buvusiųjų kartų, kurios sudėjo aukščiausiųjų aukų už krašto laisvę ir tautos natūrališką, taigi paties Viešpaties Dievo suteiktą, teisę gyventi ir progresuoti kartu su visa žmonija bei visomis kitomis tautomis.

Kaip Kudirka, taip ir kiti ano laikotarpio lietuvių tautos laivės kovotojai ir Lietuvos valstybės atkūrimo pranašai sėmė sau stiprybės ne tiek iš liberalistinių idėjų, kurias paskleidė Europoje Prancūzų Revoliucijos laimėjimai, bet pirmoje eilėje iš savo tautos: iš Lietuvos istorijos, iš Jos Didžiųjų Kunigaikščių žygių, įamžinusių Lietuvos valstybingumą, sukūrusių Jos istoriją, išgarsinusių Jos vardą pasaulyje.

Ne iš kur kitur, kaip iš Kudirkos nurodyto šaltinio — Lietuvos praeities — stiprino save ir visi tie, kurie pasekė jo pėdomis; ne ant kokio kito, kaip ant pagrindo istoriniai pagrįsto mūsų tautos teisės į savą valstybę, kaip garanto lietuviškojo socialinio teisingumo, išsivystė lietuviuose tautinis susipratimas ir socialiniai demokratinis apsisprendimas, kurie subrandino mūsų tautos bendrą valią pasiryžimui iš naujo atkurti Lietuvos valstybę. Ir ne kas kita, kaip savo krašto meilė, amžinoji lietuvybė, istorinės Lietuvos pažibų — Didž. Lietuvos Kunigaikščių — karžygiškumo pavyzdžiai, jų suorganizuotų ir vadovautų lietuviškųjų pulkų kovingumas ir senovės Lietuvos kariuomenės karių heroiškumas — geriau garbingai žūt kautynėse, neg pasiduoti priešui — suformavo 1918-20 metų Lietuvos Kariuomenės kūrėjų-savanorių idealizmą pasiaukoti Tėvynės Lietuvos labui, kad laimėtų kovą dėl naujo Lietuvos valstybės atkūrimo...

Atsižvelgiant į tai, kas čia pasakyta apie istorinės praeities ir jos heroizmų reikšmę tautos valios formavime bei tautos pasiryžimui naujoms aukoms už savo politinę laisvę, buvo natūralu, kad greta 16 Vasario datos, kada įvyko Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo paskelbimas, buvo taip pat nustatyta dar ir kita tautinio susikaupimo data pagerbimui istorinės Lietuvos, iš kurios semiamės jėgų kovai už tautos laisvę ir valstybinę nepriklausomybę. Tai Rugsėjo 8-ji, Vytauto Didžiojo karūnavimo diena. Kunigaikštis Vytautas buvo pats ryškiausias ir daugiausiai išgarsėjęs istorinės Lietuvos valstybės vyras ir kariškas lietuvių genijus. Jo karo žygiais, Jo nuopelnais Vakarų Europai, ją apginant nuo totorių invazijos, Jo laimėtuoju prie Žalgirio mūšiu, padariusiu galą kryžiuočių plėšikiškiems užpulidnėjimams ant Lietuvos, Jo talentais valdyti plačiausias sritis — Europos dalį nuo Baltijos iki Juodųjų Jūrų — ir Jo civilizatorišku darbu, suteikiant tiems kraštams monumentalinės reikšmės Tei-

1830-31 METAI

LIETUVOS ULONŲ MAJORAS HORDYNSKIS IR JO KNYGA APIE LIETUVOS — LENKIJOS SUKILIMĄ

Po visų šių nelaimių, kurios susilpnino mūsų dvasios ir kūno jėgas, ir aiškiai žinant vyraujantį priešo kiekį, mūsų vadai turėjo suprasti, jog daugiau jau nebebuvo klausimo, kad mes begalėtume ilgiau veikti puolant ir kad visas mūsų sumanymas veržtis į Žemaičių kraštą turėtų būti pamirštas. Mes patieksime skaitytojui korpo karininkų daugumos pažiūrų apžvalgą šiuo klausimu. Tos nuomonės pasireiškė dar netgi Vilniaus kautynių metu.

ADV. KOSTAS R. JURGĖLA

Buvo arti vidudienio birželio 19 dieną. Kai mūsų linija pradėjo trauktis, pulkininkas Valentinas su keliais kitais karininkais prabilo į gen. Gelgaudą, vaizdavo jam katastrofišką būklę, kurioje jie atsidūrė, ir siūlė jam operacijų planą, pritaikintą naujoms mūsų aplinkybėms. Jų nuomone, teliko viena išeitis. Reikėjo išsižadėti vis o mūsų plano veikimui

sių Kodeksą, mes galime su pagrindu didžiuotis prieš kitas tautas, o Jo realizmu politikoje galime inspiruotis ir po šiai dienai . . .

Teisus buvo Kudirka įrašydamas į mūsų tautos himną "Tu didvyrių žemė". Bet Vytauto Didžiojo lietuvio sąmonėje taip pat giliai atsispindi Karalius Mindaugas, didieji Lietuvos kunigaikščiai Gediminas, Algirdas, Kęstutis ir kt. Lietuva tikrai išugdė daug didvyrių: Ji jų išugdė ne tik savo istorinėje praeityje, bet ir paskiau, kada jau buvo pavergta carų Rusijos. Eilė sukilimų, kuriais buvo siekiama nusikratyti rusų jungo, argi nepagimdė naujų tautos didvyrių? Argi neskaitytini didvyriais Basanavičius, Kudirka ir kiti Lietuvos valstybės atkūrimo pranašai, pašventę visą savo gyvenimą ir visas savo jėgas mūsų tautos pažadinimui stoti į istorinės Lietuvos kunigaikščių vietą ir prikelti Lietuvą naujam valstybiniam gyvenimui? O kiek parodė heroizmo ir sukūrė didvyriškumo pavyzdžių lietuviai-savanoriai, 1918-20 metais pašaukti į kovą už Lietuvos nepriklausomybę?. . .

Tačiau pati aukščiausioji garbė priklauso tiems, kurie žuvo kovoje už tautos laisvę ir tiems, kurie kenčia už Lietuvą bolševikiniuose kalėjimuose ir sovietiniuose kacetuose, sadistiškai kankinami ekzekuciniuose urvuose ir nužudomi dėl jų ryžtingo noro palikti nesužalotos sielos lietuviais.

Tauta, kuri turi 1000 metų patirtį kovose ir kuri savo himne ir savo sielose įrašė žodžius "Tu didvyrių žemė", negali sugniužti ir niekas nepajėgs išplėšti iš jos lietuviškųjų širdžių meilės Lietuvai ir tikėjimo į Jos naują prisikėlimą laisvam ir nepriklausomam valstybiniam gyvenimui. Nežiūrint paskirų pralaimėjimų ir kokie skaudūs jie bebūtų, lietuvių tauta, kaip praeityje, taip ir dabar, suranda savyje naujų jėgų toliau siekti savo tautinių idealų: į žuvusiųjų Jos laisvės kovotojų—didvyrių vietą Ji prisiugdo sau naujų kovos didvyrių, nes Jos jėgų šaltinis, nurodytas tautos himne, yra neišsenkantis.

Lietuvos išlaisvinimo kova, efektingai pradėta lietuvių aktyvistų birželio 23 d. sukilimu prieš bolševikinį priešą ir pastačiusi naciškuosius kryžiuočius prieš Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo faktą, bus laimėta, nes ji, pagrįsta istorine Lietuvos teise į savą valstybę, vyksta už kilniausius žmonijos idealus, bazuojasi tyriausiu patriotizmu, gaivinasi lietuviškuoju heroizmu ir inspiruojasi Vytauto Didžiojo realizmu politikoje . . .

Žiūrint į tą mūsų kovą pro tarptautinės padėties prizmę, rodo, jog nevilties ir netikrumo laikotarpį jau esame ištvėrę. Ir jį ištvėrėme su laimėjimais: pavyko išsaugoti Lietuvos valstybės teisinį tęstinumą tarptautinėje plotmėje ir užsigrūdinome

(Nukelta į 127 pusl.)

tarp Nemuno, Dauguvos ir Neries upių. Šių upių, Baltijos jūros ir Prūsų krašto apribotas plotas buvo mums pavojinga pozicija, nes ji trumpino mūsų judesius ir kartu statė mus į pavojų būti apsuptiems didesnių priešo jėgų. Pulkininkas Valentinas kaipo prieinamiausią operacijų liniją nurodė plotą tarp Kauno ir Lydos. Iš šios įžambios linijos mes galėtume bet kurią valandą grąsinti Vilniui. Jis siūlė užimti Kauną ir ko labiausiai įsitvirtinti (fortifikuotis) tame mieste, lygiai kaip ir Aleksote ir Lydoje. Šioje linijoje mes turėtume naudotis veikimui bet kokioms palankiomis progomis, kurias priešo apsileidimas bei neveiklumas galėtų mums patiekti kovai prieš Vilnių. Ir jeigu mums nepavyktų pakankamai sėkmingai staiga paimti šį miestą, tai mes bent turėtume priversti rusus laikyti stiprią kariuomenę tarp jo sienų kaipo įgulą. Lydos miestas liečia didžiąją Bialoviežo girią. Jis guli trijų didžiųjų kelių susikirtime, t. y. kelių iš Lenkijos, iš Voluinės ir iš Juodosios Rusijos provincijos. Tai visa tą vietovę darė labai svarbią. Susisiekimas tarp to miesto ir gretimosios girios yra labai patogus. Ir pulkininkas Valentinas nurodė šią girią kaipo tinkamiausią vietą rinktis visiems Lietuvos ir kitų provincijų sukilėliams. Jis siūlė ko geriausiai įsitvirtinti paliai tuos visus kelius, kurie čia telkės, ir tuo būdu padaryti poziciją sunkią ir pavojingą priešui priciti. Ši giria, kuri yra daugiau kaip 120 angliškų mylių ilgio ir nuo 30 ligi 60 mylių pločio, pasiekia didįjį kelią, kuris eina per Bielską, iš Varšuvos į Peterburgą ir Maskvą ir siekia Vilniaus apylinkes žiemiuose.

Žiūrint kaip aplinkybės reikalaus, mūsų jėgos galėtų greitaisiais veiksmais veikti kiekvieną iš tų kelių ir galėtų kliudyti visus priešo ryšius bei susisiekimą su Peterburgu ir Maskva. Siūlydamas šį planą, pulkininkas Valentinas taip pat daug svorio teikė tai aplinkybei, kad gen. Skžyneckio vadovaujama didžiojo mūsų armija laimėjo ties Varšuva ir kad gen. Chžanovskis su savo korpu tebebuvo Zamoscės apylinkėse, laimėjęs prieš Rudigerį, ir buvo besirengiąs įžengti į Voluinę. Buvo lengva susijungti su šiuo pastaruoju korpu, ir abudu korpai galėtų sutariamai veikti, kad pagelbėtų sukilimams, kurie galėtų prasidėti visos provincijose tarp Dniepro ir Juodosios jūros. Ir jeigu net ir nebūtų pasiekti tie visi strateginiai taš-

kai, kuriais pasinaudoti mes būtume pateisinti, tad mes, mažiausiai, turėtume priversti priešą laikyti Lietuvoje didelę karinę jėgą ir tuo būdu kliudyti jam paremti savo didžiąją armiją.

Deja, šis vertingas karininkas, pulkininkas Valentinas, kitą dieną po Vilniaus kautynių besimaudydamas Neryje prarado gyvybę. Jo bičiulių karininkų apgailestavimas buvo tuo skaudesnis, nes jie juto tų išmintingų patarimų vertę ir ypač, kad tai buvo paskutinis jo gyvenimo veiksmas. Jis turėjo visas širdies ir proto savybes aukštosioms karinėms pareigoms.

22 Skirsnis

Did. armijos operacijos. — Jankovskio ekspedicija. — Išstūmęs Rudigerį iš pozicijos, gen. Chžanovskis persikelia per Vyslą, bet grįžta bendrai veikti su gen. Jankovskiu netoli Kocko. — Gen. Jankovskio žygio smulkmenos. — Jis lieka neveiklus korpo, su kuriuo jis turėjo bendradarbiauti, ugnies akivaizdoje. — Kiti išdavimo pažymiai. — Generolai aJnkovskis ir Bukovskis suimami ir atiduodami teismui. — Šio nusikaltimo paaukotų patogumų apžvalga. — Susekamas sąmoksias išvaduoti ir apginkluoti rusų belaisvius Varšuvoje ir išduoti miestą priešui. — Viešoji nuotaika šių įvykių įtakoje.

Po šių liūdnųjų įvykių Lietuvoje pažvelkime į didžiosios armijos operacijas (342-349 pusl.). Toli gražu nuo tokių saugumo priemonių, nes tiems patiems žydams buvo leidžiama nuolat susisiekti su jais ir pranešinėti jiems žinias apie karo įvykius. Argi galima stebėtis, kad šių kartojamų įspėjimų nepaisymas ir skaudžios pasėkos, kurios vos nepasekė šį apsileidimą, turėjo paveikti visuomenės nuotaiką ir netgi leido įtarti pačią tautinę vyriausybę? Kaip tik nuo šios valandos tauta pradėjo su nepasitenkinimu ir įtarimu žiūrėti į šią vyriausybę, į jos galvą punigaikštį Čartoryskį ir netgi į patį vyriausiąjį karo vadą. LiXdnos naujienos apie gen. aJnkovskio išdavikiškumą patrijotų sąmonę apgaubė skaudžiu nujautimu; jie netūraliai nujautė, jeigu tokie išdavimai gali vykti didžiojoje armijoje, paties vyriausiojo karo vado akyse, tai pavojus gali būti dar didesnis tolimesniuose korpuose. Pasirodė jų baimė buvo perdaug pateisinta Lietuvos įvykiais, apie kuriuos žinios netrukus buvo gautos Varšuvoje.

23 Skirsnis

Gen. Shlapovskis atvyksta į Kėdainius, įsakęs gen. Dembinskiui trauktis į Vilkmergę. — Dviejų karinių jėgų pozicija ir jų operacijų linija. — Šių pertvarkymų nagrinėjimas. — Svarbiosios Kauno pozicijos nepaisymas. — Gen. Chlapovskis Kėdainiuose siūlo sudaryti laikinąją vyriausybę ir mobilizuoti naujos kariuomenės. — Mūsų vadų klaidų paveiktoji lietuvių nuotaika. — Priešui suteikti patogumai dėl delsimo Kėdainiuose. — Kaune paliktos mažos dalies narsus gynimasis. — Susirėmimas ties Vilkmerge. — Praleidžiama proga sutelkti savo jėgas Kėdainiuose ir persikelti per Nemuną. — Priešas tęsia savo persekiojimą. — Raseinių kautynės. — Puolimas Šiaulių. — Korpo ginklų ir išteklių praradimas. — Tvarkingas korpo traukimasis į Kuršėnus, pridengiant kavalerijos ir lengvosios artilerijos arjergardui. — Korpo dalinimas į tris dalis Kuršėnuose. — Kiekvienos dalies sudėtis ir paskirtis. — Šio plano nagrinėjimas.

Generolas Chlapovskis, kurį nuo šiol laikysime vyriausiuoju Lietuvos korpo vadu, birželio 22 d. naktį atvyko į Kėdainius, pasiuntęs įsakymus gen. Dembinskiui trauktis su savo rinktine ir žygiuoti į Vilkmergę. Gen. Dembinskio dalis 21 d. atvyko į Širvintus ir 22 d. į Vilkmergę. Išvykdamas iš Paberžės, gen. Dembinskis paliko Maišiogaloje nedidelę kariuomenės dalį partizaniškiems veiksmams.

Mūsų korpo pozicija tuo metu buvo ši. Didesnioji dalis buvo Kėdainiuose. Dembinskio dalis buvo Vilkmergėje, o gen. Šymanovskio vadovaujama maža rinktinė buvo Šiaulių apylinkėse. Mūsų operacijų linija ėjo nuo Šventosios upės ir išilgai Neries nedideliu tarpu žemiau tų upių santakos. Persikėlimai per tas upes ginti buvo pavesta šioms dalims. Kauną buvo užėmę neseniai sudaryti du lietuvių pėstininkų batalijonai, kuriems vadovavo pulkininkas Kikiernickis, ir neseniai sudarytas, taip pat lietuvių, 11-jo olonų pulko eskadronas.

Jonavoje buvo pėstininkų batalijonas ir 11-jo ulonų pulko eskadronas pulkininko Pivickio vadovybėje. Vepriuose buvo 10-jo ulonų pulko trys eskadronai.

(Bus daugiau)

Juozas Mikštas

TU PADAINUOK MAN

Tu padainuok man apie rožę,
Kuri nevysta amžinai.
Ir apie džiaugsmą apie groži,
Kokį mums neša tik sapnai.

Tu padainuok man apie šalį,
Gražiausią iš visų šalių,
Kur gluosniai, alksniai, kur berželiai,
Nūn rauda sielvartu giliu.

Tu padainuok man apie paukštį,
Parskrendantį lizdan tėvų,
Apie dangaus mėlynės aukšty
Kelionę debesų laisvų.

Tu padainuok man apie karį,
Netekusį gimtos šalies,
Kovojantį už jūrų, marių,
Ryžtingą, kupiną vilties.

Kai tu dainuoji, man atrodo
Giedrėja rūškana buitis;
Žaliuoja girios, žydi sodai,
Ir kaista nerimu širdis.

Kai tu dainuoji—skrenda mintys
Į šiaurę, ten toli, toli...
Ir niekas negal jų čia grąžinti;
Jos vieši pasakų šaly.

Moe (Australia),
1952. VI. 4 d.

DIDVYRIŲ DVASIA...

(Atkelta iš 126 psl.)

kovoje, nelikdami be vadovybės, kurios patobulinimas pareina nuo mūsų pačių.

Svarbiausia, kad kovoje prieš mūsų laisvės paglemžėją bolševizmą esame nebe vieni: į tą kovą jau įsijungė visos kitos tautos už "Geležinės Uždangos". Džiugu, kad laisvoji pasaulio dalis, pirmoje eilėje didžiosios Vakarų demokratinės valstybės, pagaliau suprato, kas joms grėsia iš bolševikinės Rusijos, ir ėmėsi realių pasiruošimo pastangų tam pavojui efektyviai pasipriešinti, tuo pačiu pagelbėti pavergtoms tautoms išsilaisvinti iš bolševikinio jungo.

Nėra ir negali būti abejonės, jog Lietuva vėl taps Nepriklausoma!!!

LIETUVOS VIETINĖ RINKTINĖ 1944 M.

MANO ATSAKYMAS PULK. OSKARUI URBONUI

Plk. A. Birontas

Šiame numeryje plk. A. Bironto atsakymą plk. O. Urbonui baigiame. Dėl vietos stokos, o taip pat ir todėl, kad pasidarytų džentelmeniškesnis, šį straipsnį buvome priversti gerokai sutrumpinti.

Redakcija

(Tęsinys iš pereito nr.)

Tamsta puikiai žinojai, kad karas vokiečių pralaštas. Tatai buvo visiems aišku, net paprastam kareiviui. Tad, jei toks didelis patriotas dediesi, turėjai pagalvoti, kas bus su Lietuva, kai ją vėl okupuos bolševikai, ir pasistengti su vokiečiais gerai sugyventi, dėl visokių mažmožių jų neerzinti, juoba, kad kito atsitraukimo kelio neturėjome. Tamsta toleravai ir pro pirštus žiūrėjai į šmeižtus Tamstai priklausančių karininkų ir kareivių ir nesiėmei priemonių tokiai padėčiai prašalinti. Tatai aiškiai matosi iš Tamstos rašinio.

Viet. Rinktinės nuginklavimas buvo mums visiems skaudus smūgis ir mes visi buvome tuo vokiečių pasielgimu pasipiktinę. Jau po Rinktinės išvaikymo generolui Hince pareiškiau, kad toks griežtas pasielgimas su Rinktine sudavė visai Lietuvai skaudų smūgį, ir, jei bus skelbiama mobilizacija, pasisekimo nebus. Tame pačiame "Kario" 12 Nr. Tamsta pats prisipažįsti, kad dažnai atmainydavai gen. Plechavičiaus duotus parėdymus ir kad jisai netgi grąsino Tamstą įkišti į daboklę. Tatai parodo, jog Tamsta, bet ne Plechavičius, buvai "spiritus movens" Rinktinėje. Jei vokiečių generolas Harm, kuriam gen. Plechavičius priklausė, atmainė Plechavičiaus įsakymą batalijonui vykti ne į Vilnių, bet į Ašmeną, turbūt taip ir reikėjo, nes augščiausia vadovybė visvien buvo ne Tamstos ir ne Plechavičiaus rankose, bet vokiečių. Bolševikams artėjant prie Vilniaus, vokiečiams aiškiai buvo žinoma, kur batalijonas turėjo žygiuoti. Situacija karo lauke, ypač bolševikams žygiuojant pirmyn, o vokiečiams traukianits, keitėsi ne tik kas dieną, bet ir kas valandą. Vientik kad negadinti santykių, Tamsta privalėjai sutikti su generolu Harm, arba laukti decizijos gen. Plechavičiaus ir jį įtikinti, kad dėl to triukšmo kelti nereikėtų. Tuo savo žygiu Tamsta norėjai save išaugštinti ir pabrėžti, kad visur kur geriau nusimanai už savo viršininką. Plechavičius gal visai nebūtų dėl tokio menkniekio "kracho" daręs ir nebūtų ieškojęs konflikto su vokiečiais, nes tai vis vien bendros situacijos karo lauke nebūtų pakeitę, nė bolševikų invazijos nebūtų sulaikę. Tamstai čia buvo tik gera proga dar didesnį kylį tarp lietuvių ir vokiečių įvaryti. Čia aš pacituosiu ir tai, ką Tamsta rašai "Kario" 2 nr. iš 1952 metų, puslapis 45:

"Grįžęs iš šios kelionės, gegužės 5 dieną (1944 metais) nuvykau į Hincės štabą susitarti dėl drabužių, kurie tuo metu jau buvo pasiekę Kauną. Hincės štabe šiuos reikalus tvarkė pulk. lt. Musil, su kuriuo ir teko tartis. Visus mano reikalavimus dėl drabužių paskirstymo batalijonams jis išklausė ramiai, šiek tiek derėjosi, bet sutikdavo su štabo apskaičiavimais, tačiau palietus Karo Mokyklos klausimą, sutikau griežtą jo pasipriešinimą. Iškart negalėjau suprasti šio keisto jo užsispyrimo, kol tolimesnio ginčo eigoje man nepaaiškėjo priežastis. Įsikarščiavęs dėl mano galbūt perdaug švelnaus ginčo tono, pradėjo jis man įrodinėti, kad mūsų vadinamoje Karo Mokykloje mes surinkom žmones, kurie veikia prieš vokiečius, kurie dalyvauja slaptos spaudos platinime, dainuoja priešvokiškas dainas; taip visuomet nebūsią, ateisiąs laikas, kad vokiečiai atsisakysią toleruoti tokius mūsų veiksmus. Pasistengiau kalbą nukreipti į kitą temą, susitariau dėl drabužių išsiuntimo į batalijonus ir išėjau. Tai buvo rezultatai mūsų plepumo. Prilaikyti liežuvį mūsų žmonės nemoka. Turėjome mes jau keletą atsitikimų, kai karininkas ar kareivis, ypač šiek tiek išgėręs, tuojau pradeda girtis savo ginklu, pradeda rėkauti, kad šiuo ginklu jis muš vokiečius, kad jis jiems atlyginsiąs už visas mums padarytas skriaudas ir panašiai. Vokiečiai per savo agentus, žinoma, visa tai žinojo. Nesiskyrė šiuo atžvilgiu nuo kitų batalijonų ir Karo Mokykla. Mes žinojome apie tas kalbas, kurios eina Karo Mokykloje. Keletą kartų nurodinėjom tiek Mokyklos viršininkui, tiek ir kitiems karininkams, kad tokios kalbos yra gan pavojingos, nes verčia vokiečius vis daugiau dėmesio kreipti į mūsų batalijonus, o visa tai mums nenaudinga. Tačiau susilaikyti nuo tokių kalbų žmonės negalėjo. Štabe pranešiau Generolui viso mano buvusio pasikalbėjimo su Musiliu turinį ir pasiūliau Karo Mokyklą galimai greičiau paleisti. Man buvo visiškai aišku, kad prieš Karo Mokyklą vokiečiai kažką ruošia".

Taip, Ponas Oskare Urbonai! Užuot imtis griežtų priemonių visiems plepalams padaryti galą (kariuomenėje tatai visuomet yra galima), Tamsta pasiūlei išformuoti Karo Mokyklą. Reikia stebėtis, kad Tamsta nepasiūlei išformuoti ir batalijonus, kurie plepėjo ne mažiau, kaip Karo Mokykla. Tamsta, matomai, nutarei veikti palaipsniui, užuot pulk. Musil padėkoti už informaciją, pasižadėti dalyką ištirti ir imtis griežtų priemonių plepalams sustabdyti. Kaip patsai prisipažįsti, kalbė-

APIE TAUTĄ ŽUDIKĘ

Šią vasarą (gegužės mėnesyje Barcelonoje, Ispanijoje) įvyko 35 Eucharistinis Kongresas, kurio metu New Yorko arkivyskupas kardinolas Spellmanas pasakė reikšmingą, daug triukšmo sukėlusią spaudoje ir politiniuose sluoksniuose, kalbą.

Kardinolo kalba buvo skirta taikai ir šeimai.

Protinės nuotaikos, — tarp kitko pasakė jis, — pasidarė taip persunktos karinėmis įdėjomis, kad žmonės nebegali skirti tiek, kiek reikalinga, dėmesio ir energijos tinkamam jaunuomenės auklėjimui ir bendrai šeimos židiniui.

Mes matome, — kalbėjo jis toliau, — nesuskaitomų armijų telkimąsi. Mes matome plieno tirpinimo pečius ir kalves, kuriose kalami visame pasaulyje ne plūgai, bet baisūs žudanti ginklai. Mes matome mokslininkus, kurie savo laboratorijose gamina naujas žmonių naikinimo mašinas. Propaganda kursto beprotišką neapykantą, tikslu protus ir širdis paruošti žudymui ir naikinimui. Galbūt pasaulis artinasi į Armagedoną, kurio pergyventi negalės nė viena tauta. Apokalipsėje, kaip žinia, minimas Armagedonas — laukas, kuriame turėtų įvykti paskutinė kova tarp blogio ir gėrio.

Bet šioje ypatingoje kardinolo kalboje kulminacinį punktą sudaro jo nepaprastai griežtas tautos žudikės pasmerkimas. O tasai pasmerkimas padarytas šioje jo kalbos vietoje.

— Mes matome, — kalbėjo kardinolas Spellmanas Barcelonoje, — tautą žudikę, kuri nutrūko nuo moralinio saito, matome tautą atkakliai naudojančią dideles ir mažas tautas, žadančią joms neįvykdomus stebuklus . . .

Nors kardinolas nepaminėjo rusų tautos vardo, nepaminėjo taip pat ir jos dabartinių vadų, viešpataujančių Kremliuje, bet dauguma laikraščių, jų tarpe ir New York Times, šią kalbą savo laiku komentuodami, aiškiai pažymėjo, jog čia turima galvoje rusų tauta su jos komunistiniais vadais. Dėl šios kardinolo kalbos, kaip sakyta, sukilo aštri polemika.

Amerikos viešoji opinija, ypatingai vyriausybės palaiminimu susidaręs "Rusijos tautoms išlaisvinti komitetas" (apie kurį mūsų spauda kažkodėl pernelyg mažai informuoja visuomenę, nors ten pasireiškiančios tendencijos kartais labai ir labai mums esti įdomios) laikosi tos minties, jog kovoje su komunizmu būtina atskirti rusų tautą, kuri taip pat kenčianti nuo komunizmo negerovių. Tad ir pacituoti kardinolo žodžiai esą netaikintini rusų tautai, o tik jos valdovams komunistams.

Bet mes lietuviai pažįstame rusų tautą ne nuo šiandien. Ir jeigu mes noriai sutinkame, kad nuo komunizmo kenčia dalis, galbūt net didžioji dalis, rusų tautos, tai mes taip pat gerai žinome, kad daugumos komunistinių užmačių vykdytoja yra tikrai rusų tauta, jeigu norit — jos dalis, bet labai žymi jos dalis.

(Nukelta į 137 psl.)

---

damas "neperdaug švelniu" tonu, pasistengei kalbą nukreipti į kitą temą. Aišku, tokia kariuomenė, kaip čia Urbonas nupiešia, užkrėsta prieš vokiečius neapykantos dvasia ir nuolat trukšmaujanti, ilgai egzistuoti negalėjo. Bet Urbonui teaišku buvo tik tai, kad vokiečiai kažką ruošia tik prieš Karo Mokyklą, bet ne prieš Rinktinę. Vienok 10-čiai dienų praslinkus po Urbono su Musil pasikalbėjimo, jinai buvo išvaikyta. Dalis išvežta Vokietijon, o dauguma karininkų sukišti į Kauno fortus. Vėliau tuos karininkus man teko paliuosuoti, garantuojant generolui Hince, kad būdami laisvėje, tinkamai elgsis ir prieš vokiečius neagituos. Viso tų karininkų paliuosavau apie 160. Tatai ir buvo vienintelė Rinktinės išformavimo priežastis, bet ne koks tai memorandumas, nežinia kada ir kieno vokiečiams įteiktas. Vokiečių tikslas buvo pravesti mobilizaciją, kad kaip galima daugiau jaunimo išgabentų Vokietijon, nes jie žinojo, kad tą jaunimą sumobilizuos atėję bolševikai, privers jį prieš juos kariauti. Tad po Rinktinės išvaikymo jie ir pasiūlė gen. Kubiliūnui suformuoti mobilizacijos štabą, paliekant apskritai komendantūras neišvaikytomis. Atsisakymas tų, kuriems buvo pasiūlyta mobilizacijos štabo viršininko vietą užimti, gen. Kobiliūno nuolatinis prašymas ir Tarybos nutarimas privertė mane pasiaukoti ir tai tik su sąlyga laikinai, iki surasiu sau tinkamą pavaduotoją. Tai pažymėta ir mano paskyrimo rašte, kurį tebeturiu ir kurį, reikalui esant, galėsiu patiekti.

Rinktinės išvaikymas dar labiau suerzino Lietuvos visuomenę, o ypač buvusių politinių partijų likučius, sulindusius į taip vadinamąją "rezistenciją. Tapus man mobilizacijos štabo viršininku, tuoj pasipylė tūkstančiai proklamacijų, raginančių jaunus vyrus neklausyti pulk. Bironto, kariuomenėn nestoti, slapstytis miškuose. Girdi, bolševikai Lietuvoje ilgai nepasiliksią, o jei pasiliksią ilgesnį laiką, respektuos Lietuvos įstatymus. Kai Dievas ką nors nori nubausti, atima jam protą. Tas pats atsitiko ir su proklamacijų rašėjais. Jie varė savo pragaištingą darbą iki to laiko, kol buvo paimtas Kaunas ir užgrobta visa Lietuva ir kol atėję bolševikai pradėjo jiems taikyti genocidą. Kaltinti mane, kad tokiu metu, kai raudonasis slibinas išsižiojęs ruošėsi praryti ne tik Lietuvą, bet ir visą Europą, o gal ir visą pasaulį, noru nuversti pulk. Urboną ir užgrobti jo "augštą" vietą, yra juokinga. Atvaizduoti mane kažkokiu intrigantu, žūtbūt norinčiu atsistoti Rinktinės priešakyje, yra nieko neparemta difamacija.

(Pabaiga)

APIE ORO KARĄ KORĖJOJE

Vienas žymiausių JAV sprausminių lėktuvų eros pilotas, pulk. Francis S. Gabreski, AIR FORCE žurnalo skaitytojams patiektame klausimų formoje straipsnyje pasakoja apie oro karo perspektyvas Korėjos fronte. KARIO redakcija, pasinaudodama AIR FORCE žurnalo leidimu ir mūsų skaitytojams perduoda mintis suglausto straipsnio formoje.

Jau II-jo pasaulinio karo metu pulk. Gabreski buvo žymus 8-sios Aviacijos grupės pilotas, nušovęs 31 priešo lėktuvą. Korėjos oro kautynėse jis įsigijo "oro tūzo" vardą už nušovimą 6,5 MIGų virš šiaurinės Korėjos. Tik keletas aviacijos lakūnų turi sprausminių lėktuvų eros "tūzo" titulą. Ir pulk. Gabreski patyrimas kalba už save, tad jo mintys yra vertos dėmesio.

Redakcija

Šiuo ,metu, pasakoja Gabreski kol komunistai neatpalaidavo visų savo oro jėgų Korėjos fronte, amerikiniai F-86 su patyrusiomis įgulomis, lengvai susidoroja su rusiškojo tipo MIGais. Tačiau, nors ir daugiau komunistų lėktuvų būtų atpalaiduota Korėjos frontui, vis tiek geriau pasirengę JAV pilotai valdytų oro erdvę virš Korėjos padangės.

Komunistai, stengdamiesi paruošti kuo daugiau sprausminių lėktuvų pilotų, juos atsiunčia į taip vadinamąją MIG Alejų, virš Yalu upės, kuri yra lyk karo piloto pratybų ir egzaminų erdvė. Komunistai siunčia žymias lėktuvų formacijas. Naujokai pradžioje stengiasi tik stebėti Sabre skraidančias grandis. Kiek pasižvalgę, jie tuoj dumia į neliečiamąją šventovę Mandžurijoje, anapus Yalu tekmės. Ir taip jie lavinasi keletą dienų, kol išdrįsta įsivelti į kautynes su Sabre jėgomis. Ir šiame treniravimosi laikotarpyje F-86 lėktuvus valdą pilotai stengiasi sunaikinti kuo daugiausia MIGų. Taigi šiuo laikotarpiu raudonieji daugiausia ir nustoja savo lėktuvų. Aišku, jei komunistai leistų į kovas vien tik patyrusius savo lakūnus, ir amerikiečių nuostoliai būtų žymiai aukštesni.

Nėra abejonės, jog rusiškųjų lėktuvų panaudojimas Korėjos fronte reikalauja, kad didžioji dalis žemės techniškojo personalo ir dalis rusų pilotų būtų užimti prie visos šios operacijos. Prileistina, kad ir pilotai instruktoriai yra taip pat rusai, tačiau šio fakto niekada nepatvirtino mūsų oficialūs šaltiniai.

Lyginant F-86 ir MIG-15 lėktuvus negalima tvirtinti, kad MIG yra geresnė kovos mašina už F-86. Priešingai, man teko matyti išsiskiriant MIGus ore, bet niekada tokio reiškinio nėra pastebėta su F-86 lėktuvu. Šiuo metu yra pastebėta, kad kautynėse rusai naudoja šiek tiek pagerintą MIGą, kuris taip greitai neišlaksto į savo sudėtines dalis, kaip pirmieji tipai. Šis pagerintasis MIGas net geriau kyla į viršų už savo pirmataką. Galimas dalykas, kad šio jaunesniojo MIG brolio yra stipresnis motoras.

Pagal dabar gautas politines direktyvas UN pilotams draudžiama persekioti priešą už Yalu upės ar pulti ten esančias jų bazes. Tačiau nėra abejonės, kad šiuos suvaržymus atpalaidavus vaisiai būtų efektyvesni ir ne tiek nuostolingi UN jėgoms, o ypač jų naikintojams-bombonešiams. Šie lėktuvai būdami daug lėtesni už F-86 turi pakelti žymius žmonių ir medžiagų nuostolius. Šiuos bombonešius-naikintojus puola ir priešlėktuviniai pabūklai ir rusiškieji MIGai.

Naujai atvykusieji iš JAV papildymai, kurie yra tinkamai baigę mokymą, greitai apsipranta su MIG Alejos sąlygomis. Tačiau didžiausia kliūtis geriausiam pilotui yra 45.000 pėdų aukštis, kuriame normaliai vyksta atkakliausios oro kautynės. Reikia atsiminti, kad virš 35,000 pėdų aukščio oras jau žymiai retėja, kas atsiliepia į žmogaus veiksmus.

Jeigu palyginti II-jo pasaulinio karo Luftwaffe's lakūnus ir tai, ką dabar pastebėjau Korėjos oro erdvėje, negalėčiau padaryti išvadą, jog komunistai būtų pasirengę narsiai mirti, kaip kad buvo pasiryžę vokiečiai, — pasakoja savo įspūdžius plk. Gabreski.

Sulietuvino **A. B.**

ORINIO SUSISIEKIMO NAUJIENOS

Viršija Pullman'ą

Praėjusiais metais pirmą kartą Amerikos istoirjoje vietinio orinio susisiekimo linijos nuskrido daugiau mylių, negu nuvažiavo Pullman vagonai geležinkeliais. Taip, 800 lėktuvų sukorė 10.5 bilijonų keleivinių mylių, o 10.2 bilijonų mylių geležinkeliais pravažiavo 6,688 keleiviniai ir miegamieji vagonai su garvežiais.

Amerika turi pusę pasaulio oro linijų

Oficialiosios pasaulio orinio susisiekimo linijos, be Kinijos ir Sov. Rusijos, per metus nuskrenda apie 1,000,000,000 mylių. Iš šio skaičiaus Amerikai tenka apie 48% visos tarptautinės distancijos.

Sovietų AEROFLOT, vienintelė valstybinė orinio susisiekimo bendrovė, kas savaitę praskrenda 1,700,000 mylių, viršydama bet kurią atskirą privačią bendrovę. Visos JAV oro linijos kas savaitę sukaria apie 10,000,000 mylių.

Platus helikopterio panaudojimas

Vos prieš dešimtmetį įsigijęs pilietines teises helikopteris užkariauja vis platesnę sau darbo dirvą. Jis saugoja augštojo įtempimo laidus aukštuose Sierros kalnuose, patruliuoja virš kalnuotų miškų Montanoje, Wyominge, Idaho ir Utah, saugodamas miškus nuo gaisrų. Kai pasirodo nušalimo pavojus apelsinų miškeliams, jie skraido virš jų, sklaidydami orą, o kai drėgmė ir karšta saulė grąsina vyšnių sodams, tada atvykę helikopteriai barsto drėgmę sugeriančius miltelius.

Nuolatiniai oro keleiviai

Šiuo metu, vykdami į zoologijos sodus, nuolat keliauja lėktuvais: drambliai, gyvatės ir bezdžionės; o į stalą — vėžiai. Neatskiriami keleiviai oru yra: lenktynių arkliai, tik išsiritę viščiukai, tik gimę veršeliai.

JAV — svarbiausias lėktuvų gamintojas

Iš dešimties pasaulio erdves raižančių lėktuvų, aštuoni yra pagaminti Amerikoje. Didž. Britanija yra II-sis producentas, kurios 13% lėktuvų skraido pasaulio orinio susisiekimo linijose.

AIR FORCE, Rugp.

MIELI BENDRADARBIAI!

Praėjo vasaros karščiai. Seka rugsėjis, spalis, lapkritis — mėnesiai, kurie lietuvių tautai praeityje buvo savo įvykiais reikšmingi. KARY privalome tuos įvykius atitinkamai paminėti. Būkite malonūs, Mieli Bendradarbiai, paskirti kelias valandas KARIUI, kad jis čia minėtais mėnesiais išeitų aktualus ir įdomus.

Straipsnius prašome siųsti redakcijai šiuo adresu: K A R Y S, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Iliustruotasis KARYS

NR. 5 RUGSĖJIS-SEPTEMBER 1952 M.

LAIVAS PREZIDENTAS SMETONA Nuotrauka iš 1938 m.

PIRMOSIOS LIETUVOS LAIVŲ VELYKOS TREMTYJE

Pirmąsias tremtinio Velykas svetimame krašte išgyveno jau 1939 metais Lietuvos jūrininkai, Liepojuje. Kaip kovo mėnesio "Karyje" minėjau, lietuviškieji prekybos laivai, pajūrio apsaugos ir mokomasis karo laivas "Prezidentas Smetona" pasitraukė iš Klaipėdos, vos pora valandų prieš Hitleriui su vokiečių karo laivyno eskadra įplaukiant į Klaipėdą 1939 m. kovo mėn. Tęsiant ano liūdnojo ryto pergyvenimus, prisimenu, kaip praplaukę pro didįjį ir uosto angos švyturius, pasukome į šiaurę. Horizonte į pietvakarius matėsi dūmai — spėliojome, jog tai greičiausia vokiečių karo laivai; išaurės vakarų pusėje darb buvo įžiūrimi keli lietuviškieji prekybos laivai, plaukiantys Lietuvos link.

Vairinėje nugirdau laivo vado kapitono Kaškelio ir laivo karininkų pasikalbėjimą, kad mXsų karo laivas negalėtų sutoti Liepojuje ilgiau 24 valandų. Pagal tarptautinius jūrų įstatymus jis galėtų būti internuotas. Tai reikštų laivo užareštavimą ir kitokias komplikacijas. Nutarta taigi nuplaukti į Liepoją, o sustoti jūroje ant inkaro ties Šventosios uostu ir ten laukti tolimesnių nurodymų iš Krašto Apsaugos Ministerijos. Šventosios uostan laivas negalėjo įeiti dėl jo seklumo, — vos mažieji žvejų laiveliai tegalėdavo praplaukti pro uosto angą.

Plaukdami, kiekvienas mūsų su įvairiausių jausmų pilnomis širdimis, stebėjome atimtojo Lietuvos pajūrio gražiuosius pakraščius — Melneragę, Girulius ir kitas vietoves, kur praleisdavome laisvalaikius, kur po audrų ieškodavome gintaro, kur svajojome kartą su savo šeimomis įsikurti, namelius pasistatyti...

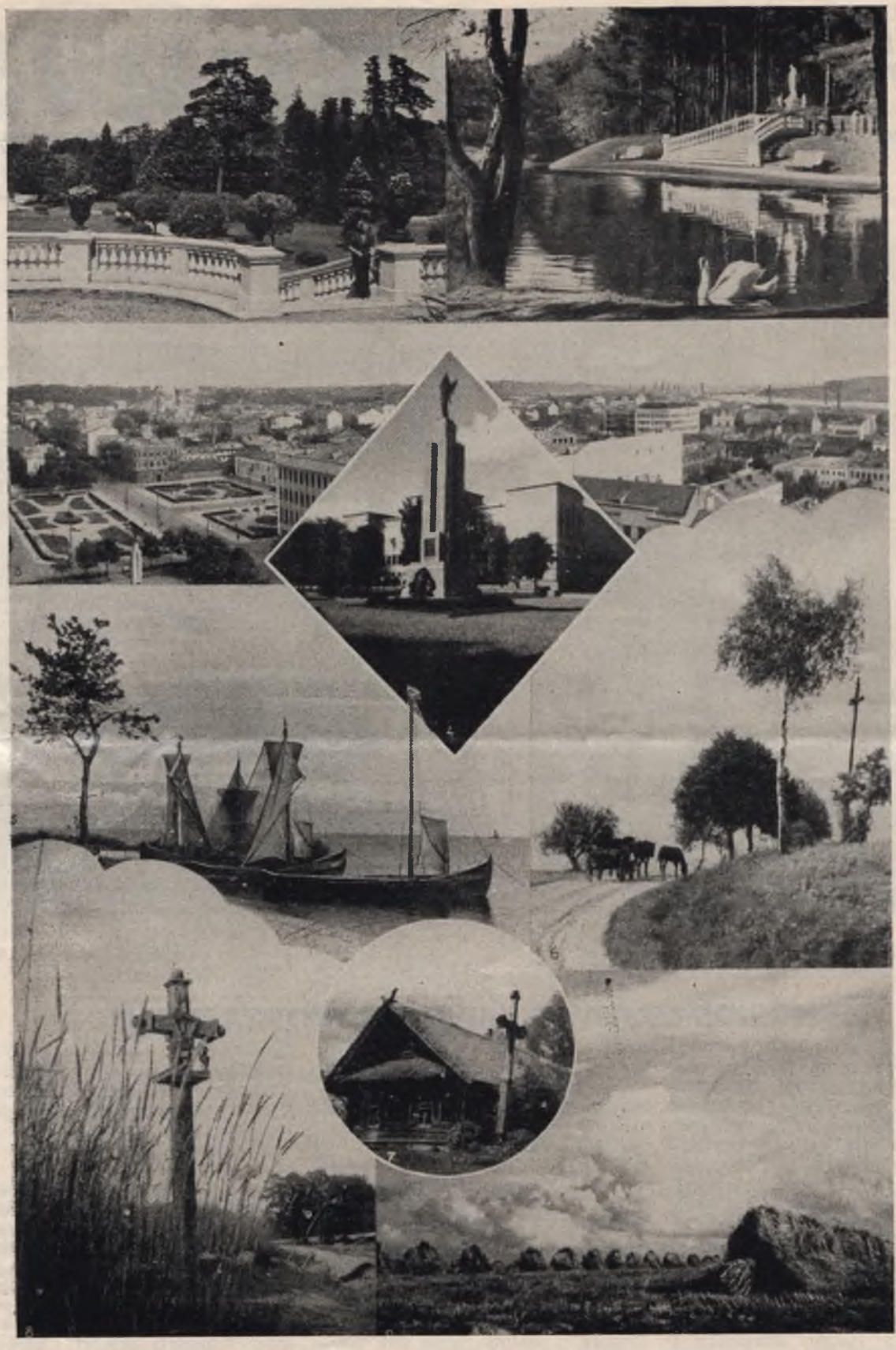

Žiūrint iš viršaus žemyn: 1. Palangos parkas, 2. Kulautuva, gulbių tvenkinys, 3. Kauno bendras vaizdas, 4. V. D. Muziejus ir Laisvės paminklas, 5. Laivai Nidoje, 6. Lietuvos peizažas, 7. Senoji sodiečio pirkia, 8. Pakelės kryžius ir 9. Rugiapiūtė.

GRAŽIOSIOS LIETUVOS VAIZDAI

Ged. Orento montažas 1938 m.

SKAUTAI VYČIAI STOVYKLOJE Nuotrauka G. Peniko

New Yorko skautų vyčių draugovė š. m. rugpiūčio mėnesio viduryje, Pr. Lapienės vasarvietėje, Stony Brook, suruošė trijų dienų stovyklą. Nuotraukoje stovyklautojai ir svečiai pamaldų metu.

PIRMOSIOS LIETUVOS LAIVŲ VELYKOS TREMTYJE

Tas liūdnas mintis greit išblaškė akyratyje pasirodęs Birutės Kalnas: — mėlsvas, pušynais apaugęs, didingas ir paslaptingas, kaip gražioji Lietuvos praeitis. Jis lyg ir bylojo jauniesiems jūrininkams: "Nenusiminkite ir rankų nenuleiskite. Aš mačiau daug tokių valandų — ir švedus ir kryžiuočius, ir Kęstučio bei Vytauto kovas, ir sunkius jų pergyvenimus užleidžiant Žemaičius, kad tik Lietuvą išgelbėti... Nenusiminkite, jXs turite dar gintaro pajūrio dalelę ir mane. Jei dirbsite gerai ir prilygsite tikriesiems Birutės ainiams — **sugrįš** netik atimtasis pajūris, kaip kadaise žemaičiai, bet taip pat ir nesunaikinamosios, nepalaužiamosios, amžinosios Lietuvos garbė ir garsas... Plaukiokite ir judėkite po pasaulį, kaip tėvynės šaukliai ir jos garbės gynėjai, ieškokite jai draugų, tik manęs ir Gintaro Pakraščio niekados nepamirškite"...

Pasigirdo švilpukas. Laivo priešakyje susirinkusiai įgulai kapitono padėjėjas Labanauskas pranešė, kad nutarta plaukti į Šventąją ir kad gauta per radiją žinia, jog dalis laivo puskarininkių šeimų išvyko į Šventąją sunkvežimiais.

Neužilgo pasiekėme Šventosios žiotis ir išmetėme inkarą. Uoste matėsi žvejų ir ką tik atplaukusieji pajūrio apsaugos laiveliai — "Partizanas", "Savanoris", "Šaulys", "Vėjas" ir kiti. Žvejai buvo susirinkę aplink juos ir ant molų. Pasklidus laive gandui, kad manoma dalį laiktų iškelti į krantą, nes laivas galįs būti internuotas ar parduotas Latvijoje, kreipėmė į kapitoną prašydami, jog ką nors darytų, kad taip neatsitiktų. Tą patį vakarą laiveliu perkėlėme į krantą kapitono padėjėją Labanauską. Jis išvyko į Kauną daryti žygių Šventosios uostui pagilinti, kad karo laivas galėtų į jį įplaukti. Grįžęs po poros dienų, jis karo laivo ties Šventąja neberado. Staigiai audrai užėjus, laivui, mat, teko gelbėtis Liepojoj, kartu nusigabenant su savim net ir keletą pajūrio apsaugos policininkų, valtele į laivą atsikėlusių ir besimaudžiusių laivo pirtyje.

Latviams draugiškai priėmus mus nelaimėje, gavome vėliau pas juos pasisvečiuoti ir Velykų švenčių proga. Prisimenu, kad Liepoja per tas Velykas atrodė pusiau lietuvišku uostu. Liepojos uoste stovėjo netik vėliavomis pasipuošęs mūsų karo laivas "Prez. Smetona", netoli to pat tipo latviškojo karo laivo "Viršaičio", bet taip pat, kiek pamenu, ten buvo prekybos laivai: "Panevėžys", kapitono Marcinkaus vadovaujamas, "Kaunas" — Krištupaičio, "Mariampolė" — Kaminsko, "Šiauliai" — Monkevičiaus vadovybėje, "Utena", "Kretinga" ir kiti. Gražų įspūdį lietuviškoje bažnyčioje darė mūsų žaliūkai jūrininkai baltutėlėse uniformose. Bet... kad ir vaišinami ir visų mylimi, deja, mes jautėmės tremtiniai. Bažnyčioje mes meldėmės, kad kitas Velykas švęstume savame uoste, kad ir Šventojoje. Ir ištikrųjų 1940-tais jas šventėme savojo pakraščio uoste, Lietuvoj.

Kita proga prisiminsiu, kaip buvo kasamas uostas, kaip studentija — savanoriai, vedė geležinkelį į Šventąją ir kas ten buvo pergyventa, sovietams įsibrovus į Lietuvą.

Jūrų pusk. V.

Č. JANUŠAS PALANGOS PAJŪRY

Dailininkas Č. Janušas, gyvenąs Didžiajame New Yorke, poilsį randa tik prie savo profesinio darbo, nors egzistencijos būtinybė jį verčia griebtis ir kitokio. Šio numerio viršelį puošia jo kūrinys VYTAUTAS DIDYSIS, kurį įsigijo Apreiškimo parapijos kleb. N. Pakalnis. Šios parapijos salę patraukliai dekoravo taip pat dail. Č. Janušas.

MŪSŲ ŽUVUSIEJI IR MIRUSIEJI

A. A. PULKININKAS VLADAS REKLAITIS

Balandžio 4 dieną Chicagoje darbovietėje širdies liga mirė Vladas Reklaitis, Lietuvos kariuomenės Pulkininkas, Širvintų kautynių didvyris. Tai skaudi ir visai netikėta žinia visai lietuviškai visuomenei ir ypač kovų dėl Lietuvos laisvės dalyviams.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Alytaus apskrityje ir valsčiuje, 1888 m. sausio 18 dieną. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje. 1910 metais buvo pašauktas rusų karinėn tarnybon, kurią atlikdamas baigė Karo Mokyklą. 1911 metais buvo pakeltas į atsargos karininko laipsnį ir paleistas į atsargą. Išėjęs į atsargą, vertėsi vaistininko praktika — buvo provizoriaus padėjėjas. Kai 1914 metais kilo pasaulinis karas, jis buvo mobilizuotas ir paskirtas į veikiančią armiją vakarų frontan. Tarnavo pėstininkuose. Beveik ištisus tris metus praleido prieš vokiečius fronte. Daug pergyveno, buvo tris kartus sužeistas ir du kartus kontūzytas. Už pasižymėjimą kovose bei gerą tarnybą buvo apdovanotas karo ordinais ir gavo pagyrimų. Jo rusų karo tarnybos dokumentuose yra įsakmiai pabrėžtos šios ypatybės: "Štabo kapitonas Reklaitis yra drąsus, sumanus, išsilavinęs ir savarankiškas". Tarnybą rusų armijoje Vladas Reklaitis atlikinėjo sąžiningai, bet jam, kaip lietuviui-katalikui ir atsižymėjimai, geras pareigų atlikimas negelbėjo avansavimui. Jo savarankiškumas kartojama net kelis kartus tame pačiame dokumente. Nors ir geras, bet visgi nemėgiamas. Tokią laimę turėjo lietuviai senoje caristinėje Rusijoje.

Kilus Rusijoje revoliucijai ir senąją armiją demobilizavus, a. a. Vladas Reklaitis 1918 metais sugrįžo į Lietuvą. Jis laukė beaušt ančios aušros, Lietuvos kariuomenės kūrimosi. Besiorganizuojant pirmiesiems Lietuvos pulkams, organizacinis darbas buvo vienas iš svarbiausių. Jis stoja į 1 pėst. pulką Alytuje 1918 m. sausio 28 dieną. Vladas Reklaitis buvo sutiktas su džiaugsmu, ištiestomis rankomis, nes per ilgą karo tarnybos laiką įgijo nemaža patyrimo fronte, ūkio tarnyboje ir formavime naujų smulkių dalinių. Jam buvo pavesta pravesti naujokų šaukimą Marijampolės, Seinų ir Alytaus apskrityse. Tai buvo pirmas naujokų šaukimas, arba mobilizacija, naujon Lietuvos kariuomenėn. Šį darbą su silpnu ir nepritysiu kadru a. a. Vladas Reklaitis atliko puikiai. Atlikus pirmuosius naujokų šaukimus, liepos 1 dieną tapo paskirtas Šakių miesto ir apskrities komendantu, tačiau neilgam. Aplinkybės reikalavo stiprinti armiją, ypač kovos dalinius, nes buvo jaučiama, kad gali tekti stipriai kovoti. Vladas Reklaitis 1920 m. vasario 14 dieną paskiriamas į 7 pėst. pulką 3-čio batalijono vadu. Netrukus jis buvo pa-

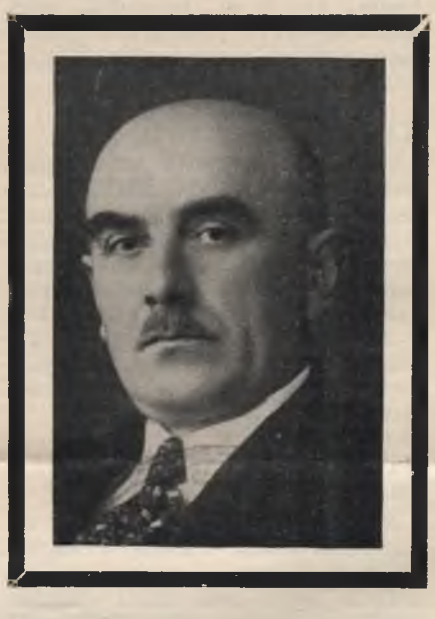

skirtas pulko vado padėjėju ir laikinai buvo jam pavesta vadovauti 7-jam pėst. pulkui. Jam vadovaujant pulkui, vyko garsiosios kautynės ties Širvintais, kur sėkmingai vadovavo. Už sumanų vadovavimą šioms kautynėms jis buvo apdovanotas Vyties Kryžiumi ir pakeltas į pulkininkoleitenanto laipsnį. Kovoms dėl Lietuvos laisvės pasibaigus, a. a. Vladas Reklaitis 1921 m. kovo 2 d. buvo paskirtas 5 pėst. pulko vadu. Šiose pareigose jis išbuvo gan ilgą laiką. Pulkui stovint vietoje ramiose sąlygose jis labai gerai tvarkė pulko mokymą ir ūkį. Ne kartą gavo iš karinės vadovybės pagyrimų ir dovanų. Apie jį kaip karišką ir vadą štai kaip atsiliepė gen. Velykis, jo tiesioginis viršininkas — divizijos vadas: "Pavestą jam darbą atlieka pavyzdingai. Narsus, su didele iniciatyva, sumanus, išsilavinęs, turi didelį karo gyvenimo patyrimą. Karininkus laiko savo įtakoje. Įdomaujasi karo mokslu. Didelis lietuvis, patrijotas. Politika interesuojasi maža, tik tiek, kiek liečia jo karinę tarnybą."

1929 m. kovo 1 d. jis pats pasiprašo paleidžiamas į atsargą. Atsargon išėjo pulkininko laipsnyje su teise dėvėti karinę uniformą. Apsigyveno savo ūkyje Panevėžio apskrityje. Tačiau neilgai jam teko ilsėtis. Darbštūs ir energingi žmonės ieškomi, ir jis buvo surastas. Jis buvo išrinktas Ukmergės miesto burmistru, kuriose pareigose išbuvo beveik 10 metų, iki bolševikų okupacijos. Fronte jis buvo geras vadas, būdamas burmistru — buvo geras miesto šeimininkas. Jam esant burmistru, miesto vaizdas keitėsi. Jis rūpinosi miesto gyventojų reikalais. Ūkiniai ir švietimo reikalai buvo pirmaeiliai. Ukmergė yra vienas iš seniausių Lietuvos miestų, tačiau po rusų šeimininkavimo buvo viskas apleista. Teko daug dirbti. Gyventojų patogumui buvo įvestas vandentiekis ir kanalizacija. Sutvarkytas gatvių apšvietimas, kai kurios gatvės iš pagrindų atremontuotos, išgrįstos. Buvo pastatytos 3 pradžios mokyklos. Jam prašant, vyriausybė Ukmergėje pastatė amatų mokyklą. Miesto gyventojai buvo patenkinti jo darbštumu ir kūrybiniu darbu.

Taip dirbo lietuvis Lietuvai, savo Tėvynei. Atėjo gobšus, žiaurus priešas, a. a. pulk. Reklaitį pašalino iš burmistro pareigų; pašalinus 1940 m. liepos 11-12 d. naktį pasodino į kalėjimą. Kalėjime išbuvo iki bolševikų karo su vokiečiais pradžios, beveik metus laiko. Išėjo iš kalėjimo, bet šeimos nerado. Tai skaudus smūgis, didis širdies skausmas. Jo šeima, žmoną su dviem dukrelėm, okupantai ištrėmė į Sibirą. Tačiau senas kovotojas napalūžo ir dirbo toliau.

Toks trumpai suglaudus atrodo a. a. pulk. Vlado Reklaičio gyvenimo kelias. Tai darbo, kovos ir kančios kelias. Kanauninkas Petraitis laidotuvių metu per pamokslą pasakė šiuos reikšmingus žodžius: "Pavargai, Vladislovai, sunkiame darbe dėl savo tėvynės." Tai šventa tiesa, jis pavargo, bet nepalūžo, niekuomet nesiskundė ir paguodos neieškojo savo sunkiame gyvenimo kelyje.

Likime Lietuvos sūnų
Nebeieškok šviesių dienų —
Vargai ir ašaros jų penas.

Taip yra pasakyta mūsų Tautos dainiaus Maironio. Tai trumpa, ryški lietuvio gyvenimo charakteristika.

A. a. Vl. Reklaičiui tebūna lengva ši svetima svetinga žemė.

KAZYS ALIŠAUSKAS

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

ŠARVAI IŠ NYLON MEDZIAGOS

Ne tiek JAV I-sios divizijos kariai buvo drąsūs per paskutinius mėnesius Korėjoje, kiek jiems padėjo naujasis "kūno šarvas". Ir komunistinių sviedinių skeveldros bei šautuvų kulipkos nebuvo taip pavojingos, kaip ankstybesniais mėnesiais. Net ir Marinų lėktuvų pilotai, vykdą prie fronto linijų pažemėje savo uždavinius, dėvį šias 7 svarų iš specialios medžiagos gamintas liemenes. Paskutiniu laiku šis marinų šarvas, ištobulintas NAVY Medicinos ir Operacijų Skyriaus, gavo aukštą įvertinimą: JAV armija savo vyrams Korėjoje užsakė 25,000 šarvinių liemenių.

Armija jau seniai bando ir bandys savąsias liemenes, suprojektuotas Armijos vadovybės. Esą šios liemenės jau išgelbėję 77 gyvybes, bet jų kaina yra 110.000, palyginus su marinų 45 doleriais,ir vienu svaru sunkesnė už marinų liemenę.

Aišku, kad liemenė negali apsaugoti nuo tiesioginių dideliu greičiu šaudančių ginklų pataikymų ir yra pritaikyta apginti nuo skeveldrų, kurios karius dažnai sunkiai sužeidžia. Štai ką apie naują šarvą sako Marinų Medicinos įstaiga:

1) sulaiko apytikriai apie 65% visų tipų sviedinių, apie 75% skeveldrų ir apie 25% mažųjų ginklų ugnies kulipkas,

2) sumažino kūno sužeidimus nuo 60-70% ir

3) sumažino žaizdų gilumą nuo 25-35%.

Vienas karys, dėvįs šią liemenę, kad apsaugotų savo draugus, krito ant komunistų numestos granatos. Sprogimas jį išmetė į orą, jo liemenės išviršiniuose sluoksniuose prakirto 3 colių didumo skylę, sulankstė jo asmens skardinį numerį ir narsuolį apglušino iki sąmonės netekimo, bet nė kiek nesužeidė.

TECHNIKOS PAŽANGA

Naujausieji techniškieji patobulinimai sprausminiuose lėktuvuose sumažino startavimo įrankių svorį per paskutinius 6-rius metus iš 37 svarų į 7 svarus.

NE TAIP GREITAI PROTAUJA

Didžiai išgarsinti prieš keletą metų naujieji Armijos priešlėktuviniai pabūklai "Skysweeper—Dangaus valytojai" nepateisina į juos dėtųjų vilčių. Toks pabūklas su įmontuotomis jame "radaro smegenimis" kainuojąs $275,000.00 kiekvienas. Buvo galvojama, kad turėjęs atskirti priešo lėktuvą nuo savojo ir nešaudyti, kad ir nutaikytas, į savuosius. Visa nelaimė, jog jie negalį nutaikyti į 700 mylių greičiu skrendančius lėktuvus, o šaudo kaip į priešo, taip ir į savuosius lėktuvus.

REAKCIJOS LAIKAS

Orinės apsaugos vadovybė praneša, kad tautinės apsaugos lėktuvų kontrolės ir įspėjimo vadovybės smegenys pradėjo veikti po 47 minučių, kai š. m. balandžio mėn. Aliaskoje buvo pastebėtos nežinomos aukštai skrendančių lėktuvų paliekamos danguje juostos.

KAM TOS RAKIETOS?

Vokiečių Rakietų Tyrinėjimo D-jos veikla kelianti britams rūpestį. Neseniai prie Hespenbusch, šiaurės Vokietijoje, to draugijos pirmininkas Albert Pullenberg, padedamas vokiečių mokslininkų ir inžinierių, kurie dirbo prie V-1 ir V-2 rakietų, išbandė naują tipą, kuriuo per valandą būsią galima permesti pašto siuntas iš Vokietijos į New Yorką

NAUJO LĖKTUVNEŠIO PRANAŠUMAS

Naujieji Karo Laivyno 60,000 tonų lėktuvnešiai turėsią 3 kartus daugiau talpumo lėktuvų degalams paimti, negu dabartiniai didžiausieji šios klasės laivai. Juose taip pat būsią gana vietos atominėms bomboms vežti.

PAIKOS PAGYROS

Maskva turi dangoraižį. Ir nebetokį: dvidešimt septynių aukštų, su šaldymo aparatūra kambariuose ir su Stalino paveikslais ant sienų. Jame bus įkurdintos įstaigos. To bolševikinio stebuklo teikiamais malonumais džiaugsis ne liaudis, bet biurokratai.

Tas naujas, kaip skelbiama, socializmo laimėjimas, tačiau yra gryniausia kapitalizmo kopija. Jis panašus į 1913 metais New Yorke pastatytą Woolworth dangoraižį. Tik dvigubai žemesnis už pastarąjį ir ne toks puošnus.

To New Yorke esančio dangoraižio trisdešimtame aukšte, tarp kitko, randasi ir Amerikos Lietuvių Informacijos Centras.

Nusikopijavę jau prieš keturiasdešimt metų pastatytą New Yorke dangoraižį, bolševikai krykštauja, kaip vaikai, ir meluoja, kaip bolševikai. Maskvos "Literaturnaja Gazieta" postringauja šitaip: "Ne kiti, o tik Sovietų inžinieriai galėjo taip vykusiai išspręsti pamatų pastatymą tokios daugybės aukštų pastatui. Ne kiti, o tik Sovietų inžinieriai galėjo suliedinti tokius milžiniškus metalo rėmus".

PADĖKIME BUVUSIAM KARIUI

Pagalbos prašo Algirdas Jusevičius, gim. 1923 m. Merkinėje. 1937-1940 metų bėgyje tarnavo D. L. K. Birutės pulke ir dirbo kaip mokinys-muzikantas. Lygiagrečiai mokėsi ir per "savišvietos" institutą išėjo 6-iu reform. gimnazijos klasių programą. Dabar gyvena Vokietijoje ir studijuoja Diepholzo muzikos mokykloje. Deja, nebeturėdamas pinigų, neįstengia studijų užbaigti ir laikyti reikalingus egzaminus. **A. Jusevičiui** reikalinga stipendija dviejų metų laikotarpiui, po 50 DM mėnesiui.

Galintieji jam padėti arba suorganizuoti pagalbą, prašomi rašyti: A. Jusevičius, Litauisches Lager, (23) Diepholz, Flugplatz, Germany.

DĖL ADRESŲ KEITIMO

KARIO skaitytojai yra pats judriausias bei aktyviausias elementas, todėl mums visiškai nėra nuostabu, kad toks palyginti didelis skaičius kas mėnesį pakeičia savo adresus. Blogiau yra tik su tais skaitytojais, kurie neskuba mums pranešti savo naujo adreso. Dėl to neuolumo, išsiųstas žurnalas senu adresu arba nepasiekia adresato arba yra grąžinamas. Abejais atvejais mums susidaro nenumatytos išlaidos: kai pakeliui žūva, vėliau atsiliepusiam skaitytojui privalome siųsti kitą egzempliorių, o kai grįžta — privalome jį išpirkti iš pašto. Jei tatai tik būtų vienas kitas atsitikimas, į tai galėtume nekreipti dėmesio, bet dabar gi tų atvejų per mėnesį pasitaiko dešimtimis, o per metus — šimtais. Ir taip jau būdami ekonominiuose sunkumuose, nuo šiol norime tas išlaidas perkelti tiesioginiams "kaltininkams", būtent — savo adresų keitėjams.

Mieli skaitytojai, būkite malonūs nuo šiol kuo skubiausiai mus informuoti apie adreso pakeitimą, visada nurodant savo senąjį adresą. Keičiant adresą, kiekvienas prašomas atsiųsti 25c. smulkiais pašto ženklais susidarančioms adreso keitimo išlaidoms padengti.

Visokiais atvejais rašyti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

ARTIMIAUSIEJI SOVIETŲ TIKSLAI

Rugpiūčio viduryje žinios iš Maskvos vyravo visuose Vakarų pasaulio spaudos puslapiuose. Retai kada iš Kremliaus vienu šūviu būta iššauta tiek naujienų, kurios atkreiptų dėmesį šiapus geležinės uždangos. Šios žinios eilės tvarka taip rikiavosi: 1) kiniečių delegacijos Maskvon atvykimas, 2) tariamasis Politbiuro panaikinimas ir 3) devynioliktojo Kompartijos suvažiavimo sušaukimas Spalių Revoliucijos proga, kuriame pagrindinę kalbą pasakys, gal jau parinktasis Stalino įpėdinis, Georgij M. Malenkov'as.

Visoms šioms žinioms priduoti ypatingą reikšmę, paskutinėmis rugpiūčio dienomis Sovietai Vakarams įteikė naują notą, reikalaudami aptarti suvienytos Vokietijos taikos klausimus.

Įtakingasis NEWSWEEK, komentuodamas šiuos visus reiškinius, taip rašo: "Kaip taisyklė, durtuvų pagalba galima viską atlikti, tik... neįmanoma ant jų atsisėsti. Bet sovietai, atrodo, bando šią aksijomą sugriauti. Pagal žinovų nuomonę, naujieji Maskvos ėjimai šachmatų lentoje yra pasirengimas neribotam laikui išplėsti šaltąjį karą. Tų pat asmenų samprotavimu, yra žymiai sumažėjęs visuotinojo karo pavojus, nes artimoje ateityje sovietai nesiryš žengti šį lemtingąjį žingsnį. Tam esančios šios priežastys:

1. Sovietai sutikę su Vokietijos padalinimu. Atsakydami į Bonnos vyriausybės ginklavimąsi, jie pagreitins jų kontroliuojamos Vokietijos militarinimą.

1. Nauji valymai satelituose ir žymi tų kraštų valstybinio aparato reorganizacija, pasireiškianti vietinių Maskvoje apmokytų pakalikų sodinimu į patikimųjų kėdes, rodo, kad Maskva pasiryžo šiuos kraštus galutinai įjungti į savo sistemą, nenaudodama jų kaip atramos taškų kitiems kraštams užimti. Pastebėtina, kad ten nuo sienų nyksta Stalino paveikslai. O Vokietijos padalinimas yra toks esminis, kad reikės eilės metų, kol ši skyrybų linija bus galutinai ištrinta.

3. Kompartijos suvažiavimo sukvietimas spalių mėnesį esą reiškia, kad naujos kompartijos linijos nustatymas liūdija, jog sovietai nesirengia bėdos atvejams, bet stengiasi iš esmės išvalyti ir patepti savo partijos vežimą, kad jis riedėtų negirgždėdamas. Tuo būdu partija viduje būsianti sustiprinta".

Nenumatytas ir neužplanuotas karas

Žurnale toliau samprotaujama, kad būsiąs sustiprintas šaltasis karas, panaudojant taip vadinamąją "taikos ofenzyvą". Galimas dalykas, kad įtampa bus palaikoma visuose frontuose. Europoje būsiąs išnaudojamas nepasitenkinimas, kurį iššaukia naujos ginklavimosi lenktynės, o Tolimuose Rytuose — Korėjoje ir Indokinijoje — būsianti kurstoma deganti karo ugnelė, pririšant tose srityse 500,000 JT vyrų Korėjos fronte ir apie 250,000 prancūzų karių Indokinijoje.

Tačiau sovietai bijo, kad Tol. Rytų konfliktas neiššauktų atominio JAV atsako, kuris jau nuo seniai viešai diskutuojamas ir reikalaujama, kad būtų bombarduojami tikrieji širšynai.

Aišku, tai įtampai išlaikyti sovietai galį "užraugti" naujus nesutarimų židinius, bet visa nelaimė, kad šioms "parako statinėms" surandama vis mažiau vietų. Ir Vakarams dėl to nėra geriau, nes neturima progos atsilyginti. Tuo būdu galįs kilti toks konfliktas, kaip "neužplanuotas karas" ir tokiam atvejui galimybės ne mažėjančios, bet didėjančios.

Be to, Vakarų diplomatai ir kariniai planuotojai pradeda prisibijoti, ar JAV atominės bombos baimės pranašumas jau bepradedąs nykti Kremliuje, kai jie vis daugiau prigamina šio ginklo atsargų ir jam panaudoti tolimojo skridimo bombonešių. Šią nuomonę sustiprina tas faktas, kad Rytų Vokietijoje jau pradėta statyti toki aerodromai, iš kurių galėtų pakilti šie naujieji bombonešiai, rašo "Newsweek".

Nėra abejonės, kad gerai informuoti sluogsniai geriau orientuojasi šioje tarptautinėje painiavoje, kurią jau seniai laikas būtų užbaigti. Mūsų giliu įsitikinimu, tik žiauri operacija gali išgydyti gangrenuojantį pasaulio kūną, kuriam bacilas augina Kremlius.

A. B.

APIE TAUTĄ ŽUDIKĘ

(Atkelta iš 129 psl.)

Rusai ilgus amžius nuožmioje priespaudoje laikė daugybę tautų. Šias tautas rusai užkariavo per ištisus šimtmečius užtrukusius žiaurius karus. Rusai, kaip matyt iš jų atstovų net dabartiniais laikais pasisakymų, yra suaugę su ta mintim, kad jie turi valdyti kitas tautas. Rusų argumentacija įsidėmėtina: kaip gi mes atsisakysim nuo Ukrainos, jei ten labai gerai dera kviečiai, kaip gi mes duosime laisvę Kaukazo tautoms, jei ten naftos šaltiniai. Tad rusai visados žvėriškai malšindavo tas tautas, kurios norėjo iš jų išsivaduoti.

O patys komunistai puikiai išnaudoja rusų tautos nacionalinius polinkius. Juk dabar perrašinėjama Rusijos istorija ir mažųjų tautų užkariavimas aiškinamas ne kaipo tų tautų pavergimas, bet kaip toms tautoms kultūros ir civilizacijos suteikimas.

Lietuviai gerai atsimena, kokiu pasididžiavimu rusai plūdo į Lietuvą pirmosios okupacijos metu. Tie apdriskę, išvargę, bet pilni agresijos rusų įgaliotiniai tiesiai į veidą lietuviams sakydavo: greit jūs čia visi kalbėsit rusiškai ir bus tik rusiškos mokyklos. Ir rusai nedarė jokių iliuzijų. Jie jautėsi kaip svetimam užkariautam krašte. Viską jie grobė ir skubiai gabeno į "matušką-Rusiją".

Caro laikų Rusijos imperija buvo pavirtus "tautų kalėjimu". Ar pasikeitė kas nors komunizmo laikais? Galima sakyti, niekas nepasikeitė. O jeigu dar pasiliko lietuviškų mokyklų (rusų mokyklų skaičius Lietuvoje nuolat auga), tai jos tik tam paliktos, kad greičiau perteikti lietuviams marksizmą - leniniz-

PAVYZDINGAS SUPRATINGUMAS

Jau įpusėjus šio numerio spaudos darbams, iš Lietuvos Pasiuntinybės prie Švento Sosto gautas šio turinio laiškas:

"P. Ministerio S. Girdvainio pavedimu turiu garbės prisiųsti Tamstoms čia pridedamus 5 dol. už KARIO prenumeratą 1952 metams.

Džiaugiuosi galėdamas šia proga palinkėti KARIUI visokeriopos sėkmės ir išreikšti viltį, kad, likdamas toks pat patrauklus kaip dabar, jis ilgus metus nesustos ėjęs.

Su tikra pagarba

(pas.) **S. Lozoraitis, jr.**
Pasiuntinybės Sekretorius.

Roma, 1952 m. rugsėjo mėn. 4 d.".

Šį puikų gestą mes laikome pavyzdingu supratingumu. Įvairiose šalyse esančioms Lietuvos Atstovybėms ir Konsulatams atsisteigusį KARĮ mes siuntinėjame ex oficio, t. y. neskaičiuodami, kad šios įstaigos irgi už gaunamą žurnalą privalo atsiteisti. Užtat šis gestas, parodąs net Lietuvos Pasiuntinybių susirūpinimą KARIO, to nepriklausomos Lietuvos simbolio, egzistavimu, mus ypač padrąsina kovoti už jo gyvasties išlaikymą. Būdami didžiai dėkingi Lietuvos Pasiuntinybės prie Švento Sosto personalui už šiuo būdu suteiktą paramą, tikimės to pat susilaukti ir iš kitų lietuviškų įstaigų.

—o—

Mielas KARY!

Susidariusiems finasiniams sunkumams nugalėti siunčiu 5 dol. Linkiu, visus sunkumus nugalėjus, ir toliau mus nuolat lankyti ir nešti Tėvynės meilės žibintą mums svetur išblaškytiems.

Su geriausiais linkėjimais KARIUI

L. Remeikienė

Kanada, Sudbury, 1952. VIII. 30.

—o—

Gerb. Redaktoriau!

Sužinojęs esant KARĮ sunkioje padėtyje, siunčiu Jums už II-jį pusmetį 2 dol. prenumeratos mokestį, už 1 dol. prašau atsiųsti knygą MEDINIS ARKLYS, o likusius 2 dol. skiriu kaip auką. Viso siunčiu 5 dol.

Linkiu pasiryžimo ir ištvermės nugalėti visus sunkumus. Iki malonaus pasimatymo Lietuvoje!

Su pagarba

P. Polgrimas

Kanada, St. Catherines,
1952. VIII. 30.

---

mą. Savo krašte lietuvis nebe šeimininkas. Jei palikti keli parsidavėliai - pareigūnai lietuviai, tai tik dėl svieto akių. Bet ir juos iš užkulisio valdo atsiųsti rusai.

Tad lietuvis, gerai pažindamas rusus, skiria visą rusų tautą į dvi dalis. Viena jos dalis beabejo kenčia greta kitų tautų nuo komunizmo, bet antroji dalis, ir tai nemaža, tebėra tikrai, anot kardinolo Spellmano, tauta-žudike. Pirmoji dalis yra sąjungininkė kovoje su komunizmu, o antroji jos dalis mato savo pašaukimą eiti per tautų lavonus ir skinti kelią pasaulinei revoliucijai.

Visa rusų tauta (ar jos dalys) turi užmiršti, kad įgijo kažkokią teisę valdyti anais laikais užkariautas tautas. Gal nė viena tauta tiek daug nenukentėjo nuo rusų, kaip mes lietuviai. Mūsų tautos pažanga per lietuvybės slopinimą, tame tarpe per spaudos uždraudimą, buvo sulaikyta pačiu jautriausiuoju metu ilgam laikotarpiui. Todėl mes lietuviai ir esame jautrūs, kai prasideda kalba apie rusų tautos agresijos sulaužymą. Ne tik reikia komunizmą sunaikinti, bet būtina ir visą rusų tautą atpratinti nuo noro kitas tautas pavergti.

Jonas Sakalauskas

Karys privalo gyventi!

Tatai įrodo supratingųjų KARIO skaitytojų aktyvumas, pasireiškęs net kolektyvinių aukų organizavimu. Štai mūsų bičiulis kanadietis J. Všniauskas iš St. Catharines, remdamasis KARIO Nr. 4 paskelbtu į skaitytojus atsišaukimu, paruošė aukų lapą ir pagal jį surinko 33 dolerius. Aukų lape yra 26 asmens, teisingai supratę KARIO sunkią ekonominę padėtį. Po 2 dol. aukojo: J. Alonderis, V. Satkevičius, J. Satkevičius, I. Šajauka, J. Šarapnickas, St. Šetkus ir J. Vyšniauskas; po 1 dol. aukojo: K. Bukys, A. Dauginaitė, P. Dauginas, K. Galdikas, J. Giliūnas, J. Grigas, K. Jonušas, St. Kutka, B. Ivanauskas, J. Markuškis, A. Orokauskienė, V. Pavilčius, A. Satkevičius, M. Sorius, A. Šetikas, P. Šukys ir St. Vaitkus.

Atsiuntė aukų ir pavieniai asmens. Tokiu būdu šį kartą galime paskelbti sekantį aukotojų sąrašą:

J. Vyšniauskas iš Kanados, kaip aukų rinkimo iniciatorius ... $33.00.
L. Remeikienė iš Kanados $5.00.
J. Krutulis iš Kanados ... $2.00.
P. Matekūnas iš Brooklyno $2.00.
P. Polgrimas iš Kanados ... $2.00.
J. Volodkevičius iš Brooklyn $1.50.

Visiems aukojusiems nuoširdžiausia mūsų padėka. Su praeitame numeryje ir čia paskelbtaisiais jau susidaro gražus būrys KARIO Bičiulių, kurie patys pirmieji konkrečiai įrodo, kad KARYS, kaip P. Matekūnas 4 nr. tilpusiame laiške teisingai teigė, yra mūsų visų kovos organas už Tėvynės Lietuvos laisvę.

Deja, šalia talpinami laiškai ir skelbiamos aukotojų pavardės rodo, jog supratingumu kol kas pasižymi toliau gyveną KARIO skaitytojai, bet ne amerikiečiai, nors ištremtojo KARIO išeities taškas yra šioje šalyje. Tikimės, kad po praėjusių vasaros karščių sukrus ir šios šalies tautiečiai ir įrodys, jog KARIO gyvybės išlaikymas jiems taip pat nemažiau rūpi, kaip, pavyzdžiui, kanadiečiams.

Neužsimokėjusieji prenumeratoriai maloniai prašomi kuo skuibausiai atsilyginti.

Rėmėjams dėkingas

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

Mielas KARY!

Atjausdamas tavo sunkią padėtį, siunčiu 2 dol. ir prašau mane lankyti toliau. **K. Kielius**

Chicago, 1952. VIII. 16.

ĮSPŪDŽIAI PAMAČIUS BOLŠEVIKUS

Buvo 1919 metų žiemos pabaiga ar pavasario pradžia — tiksliai datos nebeprisimenu. Pranešta mūsų būriui,kad tuojau bus paskiriama keletas karių, kurie vyks į Jonavą, sutikti iš Ukmergės atgabenamų bolševikų belaisvių. Būryje nemažas sujudimas, nes kiekvienas, nors tuo būdu norėtų pamatyti savo tiesioginį priešą, su kuriuo dabar vedama žūtbūtinė kova. Kadangi jau du mūsų eskadrono būriai yra išvykę į frontą ties Jėznu ir Žiežmariais, tai vietoje nedaug karių tėra likusių; be to, jie yra nuolat užimti įvairiomis Kauno miesto sargybomis ir naktinės tvarkos palaikymu pačiame mieste ir jo priemiesčiuose. Tat parenkama tik keletas raitininkų ir įsakoma tuojau paruošti arklius. Laimingųjų skaičiun patenku ir aš. Tačiau paskutiniuoju momentu pranešama, kad vykstame traukiniu — greitesnė, neva, būsianti kelionė, nes belaisviams palydovai tučtuojau reikalingi. Greitosiomis pasiruošę, vadovaujami vieno puskarininkio, išvykstame į geležinkelio stotį. Tuojau sėdome į traukinį ir važiuojame Jonavos link.

Pasiekę Jonavos geležinkelio stotį, jau randame atvykusius rusų belaisvius. Atrodo jų pilna stotis ir visas apylinkės rajonas. Mūsų kareivių matosi vos keliolika, kurių tarpe dar maišosi keletas vokiečių, atvykusių drauge iš Ukmergės. Tuojau buvome įjungti į darbą: vieni mūsiškių buvo pastatyti sargybose, o kiti palaikėme vidaus tvarką ir drausmę. Pradžioje jautėmės savotiškai — mūsų mažuma, o jų, tiesiog, šimtai. Gal ne vienas pagalvojome, kad jie labai lengvai galėtų mus visus nuginkluoti. Juk ką tai reiškia turimi mūsų paprasčiausi šautuvėliai, prieš tokią žmonių masę? Man atrodė, kad proporcija galėjo būti 1:20.

Šiaip taip juos sutvarkius, pradėjome lūkuriuoti atvykstančio iš Kauno specialaus jiems skiriamo traukinio. Atsimenant anų laikų susisiekimo priemones ir pačią jo tvarką, nei kiek nenuostabu, kad praeina viena valanda, praeina kita — traukinio vis nesimato. Belaisviai gi nerimauja ir prašo valgyti

Kiek anksčiau keletas mūsų kareivių buvo pasiųsti į kaimus parinkti jiems maisto, tačiau vis dar negrįžta. Stoties kieme vokiečiai išstatė vieną kulkosvaidį, kad sudarytų belaisviams "ramesnę" nuotaiką. Patys gi belaisviai atrodė gana liūdnokai ir savotiškai. Nors ir mūsiškių karių apranga dar nebuvo vienoda ir labai žavėjanti, tačiau belaisvių — ji buvo visai keistoka ir gal net juokinga: vieni devėjo aulinius batus, kiti pusbačius, treti kokiomis tai šliurėmis apauti; buvo net ir tokių, kurių viena koja apauta batu, o kita pusbačiu. Tačiau skaniausio juoko mums sudarė jų kepurės, prie kurių nei kaip negalėjo įprasti mūsų akys: vieni devėjo žiemines — veltines, kiti vasarines, dar caristinių laikų liekanas, treti buvo užsimovę visai civiles, matyt mūsų žmonių "paskolintas." Prie kiekvienos jų spinduliavo įvairaus kalibro raudonos žvaigždės, kurios sudarė mums ypač biaurų vaizdą ir kėlė pasišlykštėjimą. Oras tuomet buvo gana vėsokas, o jie milinių visi neturėjo, tat kiti jautėsi nevisai ramiai — daužė rankas į šonus ir kojomis trypė žemę, tarytum norėdami šokti savo tautinį kazoką šokį. Žiūrėdami į visą tą jų elgesį ir aprangą, tikrai skaniai šaipėmės savo širdyse ir buvome patenkinti, kad nesame jų vietoje.

Dauguma atrodė jauni vyrukai ir fiziškai nebuvo suvargę. Juk po Lietuvą jie bastosi ir plėšikauja jau keli mėnesiai, taigi gerokai galėjo atsigaivinti ir pasisotinti. Tačiau keletas jų karininkų atrodė visai padoriai apsirengę ir išdidžiai vaikščiojo po geležinkelio stotį.

Pašaukęs mane būrio viršininkas pasakė, kad surasčiau prie stoties gyventoją, kurs paruoštų dviems belaisviams karininkams maisto. Suradęs vieną tokią moterėlę, pranežiau savo viršininkui. Kadangi laisvai kalbėjau rusiškai, tai mane paskyrė būti jų palydovu ir nurodė, kaip su jais turiu elgtis. Į surastą namelį nuėjome drauge su savo viršininku, tačiau mane paliko sargyboje prie jų vieną ir dar kartą priminė, kad jų vienų niekur nepaleisčiau. Stalas buvo gausiai apkrautas įvairiais kaimiškais valgiais, nes už viską žadėjo patys belaisviai gerai sumokėti. Jie gi, pamatę taip vaišingai paruoštą stalą, be jokių ceremonijų sėdosi prie jo ir pradėjo tuojau viską tuštinti. Aš tik stebėjau visas jų manieras ir taip didelį apetitą, kurs ir manyje nei kiek nemažesnis buvo. Matomai jie buvo senosios rusų armijos karininkai ir gana inteligentiškai atrodė. Greičiausiai jie buvo mobilizuoti į bolševikų kariuomenę, o patys tokiais visai nebuvo. Toks bent man tuomet susidarė įspūdis. Nors iš anksto buvau įspėtas perdaug nesileisti su jais į kalbas, bet vistik man tuomet buvo labai įdomu ką nors iš jų patirti. Iš to viso mūsų pokalbio tiek tik prisimenu, kad, tarp ko kito, jie manęs klausė, ar esu matęs daugiau rusų belaisvių karininkų. Aš, žinoma, "teigiamai" patvirtinau, nors iki šiol jokio bolševikų kareivio, nei gyvo, nei mirusio, savo akimis nebuvau matęs. Dar prisimenu, jog jie manęs labai prašė parūpinti jiems rūkalų. Žadėjo net labai gausiai atlyginti. Kadangi pats tuomet visai nerūkiau, tai negalėjau įvertinti tų jų norų ir dėl mandagumo pažadėjau visą tai pranešti savo viršininkui, o širdyje visai ką kitą galvojau. Pasirodo, kad jie savų rusiškų, pinigų turėjo gana gausiai, nes už viską šeimininkei pasiūlė gana didelę sumą. Šeimininkė gi raukėsi ir visai nenorėjo jų imti. Tačiau aš ją patikinau, kad mūsų valdžia juos pakeis į dabar krašte kursuojančią valiutą, ir ji visai nebus nuskriausta, o priešingai — gerokai praturtės. Širdyje gi labai abejojau, ar tie mano jai daromi pažadai galės būti realūs. Kitos gi išeities man nebuvo — reikėjo moteriškę nors morališkai paguosti; savo pinigų aš neturėjau ir negalėjau jai už tai atlyginti, o išeitį vis dėlto reikėjo surasti.

Grįžę į stotį, jau radome atgabentą iš kaimų belaisviams maistą. Tiesiog reikėjo stebuklo pilnai pasotinti tokią žmonių minią! Labai abejoju, ar visiems belaisviams galėjo pakliūti nors po vieną svarą duonos, kuri bematant "sutirpo." Rusų gi apetitas mums yra gerai žinomas, ypač dar belaisvių, kurie gal jau kelinta diena buvo nevalgę. Kitokių produktų mažai ir tesimatė, nes ir patys ūkininkai dar nebuvo taip gausiai maistu pertekę.

Nebeatsimenu gerai, kaip mes toliau juos tvarkėme, tik žinau, kad greit buvo pranešta, jog jau yra traukinys, kurs turi paimti belaisvius. Bematant viskas buvo sutvarkyta, ir mūsų būrelis buvo atleistas nuo tos įkirios pareigos, kurios vaizdas neišdilo man iki šios dienos.

St. Butkus

K A R Y S

Lietuvių laisvės viltis!

Skaitykime ir remkime jį!

ERIC WILLIAMS

THE WOODEN HORSE

Atsiliepimai apie KARIO išleistą knygą

*

"Autoriaus asmeniškas patyrimas ir sunkūs išgyvenimai karo belaisvių stovykloje, Vokietijoje, nulėmė tai, kad knygoje MEDINIS ARKLYS pabėgimas iš belaisvių stovyklos yra aprašytas neturinčiu sau pavyzdžio vaizdingumu. Tikslūs apskaičiavimai, šaltumas ir drąsa lydėjo visą šį pabėgimo darbą ir žygį. Tuo metu, kai trys britai-belaisviai neįsivaizduojamu sunkumu kasasi tunelį, čia pat esant vokiečių sargybiniams, sekant šnipams, šunims ir akinančiai šviečiant prožektoriams, — mes visą laiką esame slegiami nepakeliamos nežinomybės jausmo..."

N. Y. HERALD TRIBUNE

*

"Tai viena nuostabiausių moderniųjų laikų nuotykių apysakų".

LONDON TIMES

*

"Tai pirmaeilė istorija apie žmogaus pasiryžimą ir dvasinę galią".

Field Marshall
BERNARD MONTGOMERY

KNYGA IŠSIUNTINĖTA

Pirmasis šioje šalyje KARIO leidinys Eric Williams pergyvenimų knyga MEDINIS ARKLYS visiems ją užsisakiusiems — tiek pavieniams prenumeratoriams, tiek platintojams — jau išsiuntinėta. Kas seniau užsisakęs, dar ligi šiol nebūtų gavęs, malonėkite rašyti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Siųsdami prenumeratoriams paraginimus, pasiūlėme su specialia tik KARIO skaitytojams padaryta nuolaida įsigyti šią knygą. Ligi šiol tik mažuma ją tiesioginiai iš mūsų užsisakė. Šiuo kreipiamės į visus prenumeratorius paskubėti su užsakymais. Mes, kurie dirbame prie KARIO žurnalo, ir Jūs, kurie esate jo nuolatiniai skaitytojai, esame lyg viena šeima, tad būkite aktyvūs paremti mūsų geras pastangas. Laukiame!

TAUPYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.
235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction at 202-04 North Broad Street

STATEMENT OF CONDITION AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans		$8,316,834
Improvement Loans		25,543
Loans on Savings Accounts		82,997
Federal Home Loan Bank Stock		175,000
Cash on Hand and in Banks		1,112,033
Office Building and Equipment		166,666
Parking Lot — 1415 Race Street		22,723
Deferred Charges and Other Assets		15,791
TOTAL		$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts		$8,428,470
Advances—		
Federal Home Loan Bank		850,000
Loans In Process		55,431
Other Liabilities		10,311
Employees' Retirement Reserve		22,077
Other Specific Reserves		3,520
General Reserves	$295,500	
Surplus	252,278	547,778
TOTAL		$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA — SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ INDĖLIAMS.

SKELBIAMĖS KARYJE!

ATSIŲSTA PAMINĖTI

LIETUVA, politikos žurnalas. 1952 m. liepa-rugsėjis, nr. 1. Leidžia — Patariamoji Lietuvių Grupė bendradarbiaudama su Laisvosios Europos Komitetu. Kaina — 50c.

Žurnalas knygos formato, 96 puslapių. Šiame numeryje rašo: V. Sidzikauskas — Ties lietuviškomis problemomis, Dr. Agr. V. Manelis — Žemės valdymas išlaisvintoje Lietuvoje, Dr. J. Paplėnas — Lietuvos socialinės politikos bruožai, J. Lanskoronskis — Taikos ir karo prielaidos ir kiti.

AMERIKOS LIETUVIAI ROMANUOSE

ŠIRDIES RŪMAI — Tai nepaprastas naujas romanas, kuriame aprašoma viena Amerikos lietuvių šeima, ypač jų dukrelė, kuri vaikščioja su savo gydytoju širdies rūmuose... Knyga turi 450 puslapių, iliustruota, labai gražiai atspausdinta: kaina 4 doleriai.

ŠLIUPTARNIAI — pirmutinė tokia teisinga, atvira, įdomi ir stambi knyga (istorinis romanas) apie Amerikos lietuvių tautinį ir kultūrinį atgimimą, apie jų sunkumus, vargus, kančias ir kovas dėl lietuvybės ir geresnio šviesesnio rytojaus. 652 puslapiai, kieti drobės viršeliai, labai graži spauda; kaina 3 doleriai.

Abidvi knygos sykiu tik už 6 dolerius! Persiuntimo lėšas apmokame. Rašykite: **Dr. Alg. Margeris, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.**

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbūtinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

P r e n u m e r a t a (4 dol.) ar jos dalį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Kaina
2 Litai

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIEČIAMI ATSILANKYTI

KVIEČIAME UŽSISAKYTI
plačiausiai Amerikoje skaitomą laikraštį

"DARBININKĄ"

Išeina du kartus savaitėje

"DARBININKAS" buria aplink save daug bendradarbių. Visuose pasaulio kraštuose turi savo korespondentus ir yra geriausiai informuotas lietuvių laikraštis.

Prenumeratos kaina metams:

JAV	$5.00
Brooklyn, N. Y.	$5.50
Kanadoje	$5.50
Užsienyje	$5.50
Pusmečiui	$3.00

"Darbininkas" susipažinimui siunčiamas 2 savaites nemokamai

ADRESAS:

"DARBININKAS"
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

LIETUVIŲ

DIENOS

MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti. Metinė pren. $3.00. Adresas:

9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

Apsižiūrėk ir Taupyk Saugiai!

Standard Moka Aukštesnį Dividendą!

STANDARD FEDERAL

yra stipriausia taupymo įstaiga Amerikoj

TURTAS ..... virš $31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ $ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Ave.
Telefonas: VIrginia 7-1141

JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 4 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

Technikos darbuotojų nepriklausomas populiarus mėnesinis laikraštis

TECHNIKOS ŽODIS

JAV ir užs. metams 2 doleriai, pusmečiui — 1 doleris

ADM. adresas: K. Bertulis, 1616 So. Christiana Avenue, Chicago 23, ILL., U. S. A.

Leidžia: Amerikos Liet. Inž. ir Arch. Sąjunga.

"PELĖDA" vienintelis iliustruotas jumoro ir satyros žurnalas Jungt. Amer. Valst.

"Pelėdoje" atsispindi visas Amerikos lietuvių gyvenimas, kaip kreivame veidrodyje. Gyvenimas be "Pelėdos" — tiek pat, kaip be druskos.

Prenumerata: metams $4.00, pusei metų $2.50. Atskiras numeris 40 centų.

Nuliūdime ir susigraužime kreipkitės į "Pelėdą":

LIETUVIŲ KNYGYNAS "NEMUNAS",
3143 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.
Tel. Victory 2-3314

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių ir kitokių nusistatymų, todėl ypač brangina visų lietuvių talką, nes tiktai bendromis jėgomis galima pasiekti visiems rūpimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams $4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. VIrginia 7-7747
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOwnhall 3-9472

ALBINAS BENIULIS

ATLIEKA PERKRAUSTYMUS ir įvairių daiktų pervežimus.

Taip pat persiunčiame į užsienį įvairaus maisto pakietėlius.

Kreiptis:
2554 SO. HALSTED ST. CHICAGO, ILL.
Tel. DAnube 6-3245

MARGUTIS

SENIAUSIAS IR GAUSIAI ILIUSTRUOTAS LIETUVIŠKOS MINTIES ŽURNALAS
MARGUTIS įsteigtas komp. **A. Vanagaičio**
Prenumeratos kaina metams $3.00
Susipažinimui siunčiamas dovanai
6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

LIŪDESIO VALANDOJ
šaukite:
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Chicago, Ill.
REpublic 7-8600—7-8601
Air Conditioned koplyčia -:- Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse, gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

Anianas M. Phillips
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
3307 S. Lituanica Ave., Chicago, Ill.
Tel. YAards 7-3401

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142
1410 SO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109
KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE
ANTHONY B. PETKUS

LIETUVIŲ AUDITORIJA

Populiariausia Chicagos lietuvių parengimų ir užeigos vieta, administruojama: J. Akelio, ir J. Malioriaus. Čia yra didžioji salė koncertams - baliams ir dvi mažesnės salės susirinkimams, šeimyniniams ir kt. parengimams. Viena mažųjų svetainių naujai išdekoruota lietuviškam stiliuje dail. Vl. Vijeikio. Čia šeštadieniais ir sekmadieniais prie jaukios muzikos galima puikiai praleisti vakarus pas savuosius.

3133 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. **Telefonas: VIctory 2-6172**